

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента кафедри
міждисциплінарної освіти Національного університету

«Києво-Могилянська академія»

на дисертаційну роботу Надоленка Геннадія Олексійовича на тему:
«Модифікація економічної дипломатії в умовах розбалансування світової
економічної системи», представлену на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота Геннадія Надоленка присвячена надзвичайно актуальній проблематиці, що має як наукове, так і практичне значення. У сучасних умовах дестабілізації та розбалансування світової економічної системи питання пошуку ефективних механізмів захисту та просування національних економічних інтересів набуває особливої ваги. Економічна дипломатія, яка поєднує інструментарій зовнішньої політики та економічної стратегії держави, виступає одним із ключових засобів реагування на глобальні виклики.

Сьогодні ми є свідками руйнації класичної моделі глобалізації, посилення економічного націоналізму, фрагментації міжнародних ланцюгів доданої вартості, загострення конкуренції між регіональними інтеграційними об'єднаннями. На цьому тлі війна, розв'язана Російською Федерацією проти України, стала чинником, що не лише підірвав існуючі економічні зв'язки, а й висунув перед Україною якісно нові завдання – мобілізації міжнародної економічної та фінансової підтримки, диверсифікації ринків збуту, пошуку інвестицій і технологій, створення нових форматів співробітництва.

У цих умовах потреба в модернізації української економічної дипломатії є не просто актуальною – вона має екзистенційний характер для держави, яка бореться за своє виживання та водночас закладає фундамент для відновлення і розвитку після перемоги. Тема дисертації обумовлена не лише академічним інтересом до проблематики глобальних економічних дисбалансів, а й

практичними потребами зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності України.

Важливим аспектом є й те, що дисертаційне дослідження пропонує концептуалізацію наступальної моделі економічної дипломатії, яка відповідає умовам глобальної турбулентності. Це наукове завдання поєднує стратегічну перспективу з конкретними інституційними та інструментальними рішеннями, що безпосередньо можуть бути використані у практиці державного управління та дипломатичної служби.

Отже, тема дослідження є сучасною, своєчасною і беззаперечно важливою. Вона органічно поєднує науковий пошук із потребами практики, а отримані результати здатні зробити вагомий внесок у розвиток як національної економічної дипломатії, так і міжнародної наукової дискусії щодо трансформації економічних стратегій держав у добу глобальної нестабільності.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. У дисертаційній роботі Геннадія Надоленка послідовно та ґрунтовно представлено авторське бачення трансформації економічної дипломатії України в умовах глобальної дестабілізації. Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дослідженні, спираються на комплексне використання сучасних методів аналізу, серед яких системний, порівняльний, інституційний, а також методи міжнародних порівнянь та сценарного прогнозування. Таке поєднання дозволяє забезпечити не лише наукову коректність, а й прикладну вагомість результатів.

Перший розділ «Глобальні дисбаланси в світовій економічній системі і економічна дипломатія» присвячений аналізу концептуальних і теоретико-методологічних засад економічної дипломатії. Тут простежується уважне ставлення автора до напрацювань зарубіжних і вітчизняних дослідників, що дало можливість систематизувати наукові підходи та сформулювати власне бачення модифікації моделі української економічної дипломатії.

Другий розділ «Економічна дипломатія в контексті стратегій національного економічного розвитку» розкриває глобальні виклики та дисбаланси, що впливають на трансформацію міжнародної економічної системи. Тут автор не

лише описує сучасні тенденції, а й пропонує власну систематизацію глобальних викликів, які трансформують міжнародну економічну систему, та доводить необхідність адаптації дипломатичних практик до цих умов. Також автор у своєму дослідженні відображає, що дипломатичний інструментарій є не лише допоміжним, а й самостійним чинником просування національних інтересів. Таким чином, логіка побудови розділу дозволяє поступово перейти від аналізу національного рівня до наднаціональних процесів, що додає дослідженню цілісності.

У третьому розділі «Модифікація наступальної моделі економічної дипломатії України в умовах розбалансування світової економічної системи» увагу зосереджено на аналізі стану економічної дипломатії України та її взаємозв'язку з внутрішньою економічною політикою. Використання широкого статистичного та аналітичного матеріалу надає цьому розділу особливої ваги та демонструє здатність автора застосовувати теоретичні підходи до практичного матеріалу. Даний розділ містить авторське бачення моделі наступальної економічної дипломатії України. Тут зосереджено пропозиції практичного характеру, що стосуються удосконалення інституційної бази, застосування цифрових інструментів, розвитку публічної дипломатії та інтеграції у нові міжнародні економічні формати.

Обґрунтованість висновків підтверджується широкою джерельною базою, що охоплює як класичні праці з теорії міжнародних відносин та економічної дипломатії, так і сучасні емпіричні дані, статистику міжнародних організацій, офіційні документи державних інституцій України та зарубіжних країн. Автор демонструє високу культуру роботи з джерелами: чітко простежується коректність цитування, використання різнопланових матеріалів і намагання представити багатовимірну картину проблеми.

Важливим чинником достовірності є зв'язок дисертації з реальними процесами, що відбуваються в економічному та дипломатичному житті України. Автор не обмежується теоретичними побудовами, а робить висновки, що мають підтвердження у практиці дипломатичної служби – зокрема, у сфері просування експорту, залучення інвестицій, формування міжнародних коаліцій на підтримку

України. Це посилює прикладне значення роботи та свідчить про високий ступінь валідності отриманих результатів.

У роботі вдало поєднано макроекономічний та інституційний аналіз із практичними рекомендаціями для державних органів, що відповідають за реалізацію зовнішньоекономічної політики. Завдяки цьому висновки дисертації відзначаються не лише логічною завершеністю, а й потенціалом практичної імплементації.

Таким чином, наукові положення та висновки роботи є добре обґрунтованими, достовірними і такими, що відповідають сучасним стандартам академічного дослідження у галузі міжнародних економічних відносин.

3. Наукова новизна одержаних результатів, їх теоретична і практична значущість. Дисертаційна робота містить низку результатів, що мають безперечну наукову новизну та значення для розвитку теорії й практики економічної дипломатії.

Наукова новизна полягає у такому:

- уперше здійснено концептуалізацію наступальної моделі економічної дипломатії України в умовах глобальних дисбалансів, що відрізняється від класичних підходів акцентом на активному просуванні національних інтересів та формуванні нових можливостей у міжнародному економічному середовищі;
- запропоновано систематизацію глобальних детермінант трансформації економічної дипломатії (деглобалізація, регіоналізація, енергетичний перехід, цифровізація, криза багатосторонніх інститутів), що дозволяє більш цілісно пояснити сучасні процеси в світовій економіці;
- удосконалено теоретичні підходи до розуміння взаємозв'язку національних економічних інтересів та стратегій розвитку із зовнішньоекономічною політикою, що забезпечує більш глибоке розкриття ролі економічної дипломатії як інструмента державного управління;
- розвинуто методологічні основи дослідження економічної дипломатії шляхом інтеграції системного, інституційного та порівняльного аналізу з елементами сценарного прогнозування, що створює передумови для подальших наукових розробок у цій сфері;

- отримано нові положення щодо синергії офіційної та публічної дипломатії, яка виступає важливим фактором у формуванні позитивного міжнародного іміджу України та розширенні можливостей економічної співпраці.

Теоретичне значення дисертації полягає в поглибленні наукових уявлень про місце і роль економічної дипломатії в системі національних стратегій розвитку, у формуванні нових підходів до класифікації її інструментів та механізмів у добу глобальної нестабільності. Робота доповнює вітчизняну та зарубіжну літературу новими положеннями щодо модифікації дипломатичних практик під впливом міжнародних економічних трансформацій.

Практична значущість дослідження виявляється у можливості використання запропонованих положень та рекомендацій у діяльності органів державної влади України, насамперед Міністерства закордонних справ, закордонних дипломатичних установ. Напрацювання автора можуть слугувати основою для вдосконалення стратегічних документів з питань зовнішньоекономічної політики, програм післявоєнного відновлення та міжнародної економічної інтеграції. Крім того, матеріали дисертації мають практичне значення для освітнього процесу – вони можуть бути інтегровані в навчальні курси з міжнародних економічних відносин, дипломатії та публічного управління.

Отже, результати дисертаційної роботи Геннадія Надоленка мають як теоретичне, так і практичне значення, а наукова новизна одержаних положень підтверджує її внесок у розвиток сучасної науки і практики економічної дипломатії.

Дисертаційна робота Геннадія Надоленка «Модифікація економічної дипломатії України в умовах дестабілізації та розбалансування світової економічної системи» є завершеним науковим дослідженням, яке за своєю актуальністю, рівнем обґрунтованості положень та практичною значущістю відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

4. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Структура роботи є логічною та послідовною: дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Такий поділ забезпечує цілісність дослідження і дає можливість послідовно розкрити поставлену мету та завдання.

Науковий апарат дисертації розроблений належним чином: у вступі чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано наукову новизну, розкрито практичну значущість та апробацію результатів. Використані методи дослідження відповідають заявленій меті та завданням і забезпечують достовірність отриманих висновків.

Список використаних джерел є достатньо широким і налічує 166 найменувань, серед яких наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали міжнародних організацій, законодавчі та нормативні акти. Це свідчить про ґрунтовність проведеної роботи з літературою та інформаційними ресурсами.

Стиль викладу матеріалу відповідає академічним стандартам: у тексті відсутні ознаки запозичення без посилань, дотримано правил академічної доброчесності. Результати дослідження апробовані у наукових публікаціях автора та виступах на науково-практичних конференціях, що підтверджує їх відкритість до наукової дискусії.

Таким чином, дисертаційна робота за всіма параметрами відповідає встановленим вимогам і може бути представлена до захисту як завершене самостійне дослідження.

5. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи. Дисертація Геннадія Надоленка є самостійною завершеною науковою працею, що відзначається високим рівнем наукової новизни та практичної значущості. Разом із тим окремі положення роботи носять дискусійний характер і можуть стати предметом подальших наукових пошуків.

У другому розділі автор переконливо показує взаємозв'язок між національними економічними інтересами та економічною дипломатією. Водночас постає питання більш детальної операціоналізації категорії

«національні інтереси» та їх ієрархізації залежно від конкретних історичних і політичних умов.

У підрозділі 2.3 запропонована систематизація глобальних детермінант модифікації економічної дипломатії є інноваційною. Проте вона могла б бути доповнена аналізом впливу новітніх технологій (штучного інтелекту, цифрових платформ, big data) на трансформацію інструментарію дипломатичної діяльності.

Третій розділ, присвячений аналізу стану економічної дипломатії України, містить велику кількість фактичного матеріалу. Разом із тим більш розгорнутим міг би бути аналіз взаємодії між інституціями, відповідальними за реалізацію зовнішньоекономічної політики (МЗС, Міністерство економіки, галузеві відомства). Це дало б змогу краще показати механізми міжвідомчої координації.

У підрозділі 3.3, де розроблено модель наступальної економічної дипломатії України, надано низку практичних пропозицій. Водночас дискусійним залишається питання адаптації цієї моделі до специфіки різних регіонів світу (ЄС, Близький Схід, Південно-Східна Азія, Африка), що могло б посилити прикладний характер рекомендацій.

Зазначені зауваження мають дискусійний характер, не знижують загальної цінності дисертаційної роботи і радше відкривають перспективи для подальшого наукового розвитку тематики.

6. Загальний висновок. Представлена робота є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримано вагомі результати як теоретичного, так і практичного значення.

У роботі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання, які повністю реалізовані. Автором здійснено комплексний аналіз теоретичних підходів, узагальнено сучасні виклики глобального розвитку, проведено дослідження стану економічної дипломатії України, розроблено авторську концепцію її модифікації з урахуванням вимог сучасного середовища. Висновки та рекомендації мають належний рівень аргументованості, базуються на сучасній науковій літературі, статистичних та аналітичних матеріалах, а також підтверджені практикою зовнішньоекономічної та дипломатичної діяльності.

Дисертація Геннадія Надоленка відповідає усім вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міждисциплінарної освіти,
факультету «Києво-Могилянська школа
професійної та неперервної освіти»
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Володимир ХОМАНЕЦЬ

Особистий підпис Хоманець В.
СВІДЧУЮ
начальник ВК
Підпис